

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

бульв. Дружби народів, 28, м. Київ, 01103, код ЄДРПОУ 40381452

РІШЕННЯ

24.06.2019

Київ

01810

Про схвалення висновку Національного агентства з питань запобігання корупції щодо проекту Закону України "Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо відповідальності за незаконне збагачення" (реєстр. № 10110-1 від 01 березня 2019 року)

Відповідно до частини першої статті 8 Закону України "Про запобігання корупції", враховуючи рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 13 жовтня 2016 року № 81 "Про підготовку висновків Національного агентства з питань запобігання корупції щодо проектів законодавчих актів, поданих на розгляд Кабінету Міністрів України чи Верховної Ради України", Національне агентство з питань запобігання корупції

ВИРІШИЛО:

1. Схвалити висновок Національного агентства з питань запобігання корупції щодо проекту Закону України "Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо відповідальності за незаконне збагачення" (реєстр. № 10110-1 від 01 березня 2019 року), що додається.

2. Департаменту координації антикорупційної політики забезпечити направлення висновку Національного агентства з питань запобігання корупції, схваленого пунктом 1 цього рішення, до Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності, Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції.

3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Національного агентства з питань запобігання корупції Серьогіна О.Ю.

Голова

О.А. Мангул

Згідно з чинним законодавством
відповідно до колегіального рішення
Національного агентства

Протокол № 88
засідання Національного агентства
від 24 червня 2019 року

СХВАЛЕНО

Рішення Національного агентства
з питань запобігання корупції

24 серпня 2019 року № 1810

ВИСНОВОК

Національного агентства з питань запобігання корупції щодо проекту Закону України "Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо відповідальності за незаконне збагачення"

(проект внесений народним депутатом України Капліним С.М.,
реєстр. № 10110-1 від 01 березня 2019 року)

Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – Національне агентство) опрацювало проект Закону України "Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо відповідальності за незаконне збагачення" (далі – законопроект), яким у статті 368⁵ Кримінального кодексу України (далі – КК України) пропонується встановити кримінальну відповідальність за незаконне збагачення, та висловлює такі зауваження до його положень.

1. Відповідно до частини першої статті 368⁵ КК України в редакції законопроекту кримінально караним визнаватиметься набуття особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у власність активів у значному розмірі *без законних на те підстав*, у тому числі *значне збільшення активів*, яке перевищує її законні доходи, а так само передача нею таких активів будь-якій іншій особі, під якою згідно з пунктом 3 примітки до цієї ж статті розумітиметься укладення будь-яких правочинів, на підставі яких виникає право власності або право користування на активи, а також надання іншій особі грошових коштів чи іншого майна для укладення таких правочинів.

По-перше, пропонується редакція дозволить притягувати до кримінальної відповідальності публічних осіб виключно за умови, якщо активи були ними набуті у власність за відсутності законних на те підстав.

Необхідно звернути увагу, що підстави набуття права власності визначені, насамперед, положеннями Цивільного кодексу України. Так, відповідно до його статті 328 право власності набувається на підставах, що не заборонені законом, зокрема із правочинів. При цьому право власності вважається набутим правомірно, якщо інше прямо не випливає із закону або незаконність набуття права власності не встановлена судом.

Таким чином, для притягнення публічної особи до кримінальної відповідальності за незаконне збагачення обов'язковою умовою має бути доведення факту відсутності будь-якої законної підстави набуття активів у власність, тоді як збільшення активів публічної особи може відбуватися на цілком законних підставах, наприклад шляхом придбання нею нерухомого майна або отримання дарунку. Проте такі діяння через їх здійснення в законний спосіб не вважатимуться незаконним збагаченням.

По-друге, публічна особа має набути у власність активи або передати їх іншій особі у спосіб, що наведений у пункті 3 примітки до статті 368⁵ КК України в редакції законопроекту, тоді як фактичний контроль (користування та розпорядження) над активами, які будуть предметом незаконного збагачення, може здійснюватися не лише шляхом укладання правочинів з третьою особою або надання третій особі активів для укладання таких правочинів. Тобто пропонується у частині першій статті 368⁵ КК України в редакції законопроекту склад злочину не охоплюватиме, наприклад випадків, коли публічна особа, здійснюючи контроль над певним підприємством, надає вказівки його керівнику укласти правочин щодо певних активів.

По-третє, у диспозиції частини першої статті 368⁵ КК України в редакції законопроекту використовується поняття "значне збільшення активів", тоді як у пункті 2 примітки до цієї статті надається визначення лише терміну "активи у значному розмірі", що унеможливило б правозастосування положень зазначеної статті органами досудового розслідування, прокуратури та судами.

По-четверте, притягнення публічної особи до кримінальної відповідальності за незаконне збагачення буде можливим виключно за відсутності в діях такої особи ознак зловживання владою або службовим становищем чи ознак прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди, проте необхідність такого уточнення є зайвою, оскільки такий підхід до формулювання диспозиції статті Особливої частини КК України не узгоджується з існуючими правилами кваліфікації злочинів, згідно з якими незаконне збагачення буде наявним в діях особи у тому випадку, якщо такі дії не підпадатимуть під кваліфікацію інших злочинів.

2. Санкція частини першої статті 368⁵ КК України в редакції законопроекту передбачатиме можливість призначення додаткового покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до п'яти років.

Встановлення такого строку для вказаного виду додаткового покарання не узгоджується з частиною першою статті 55 КК України, відповідно до положень якої позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю може бути призначене як додаткове покарання на строк від одного до трьох років.

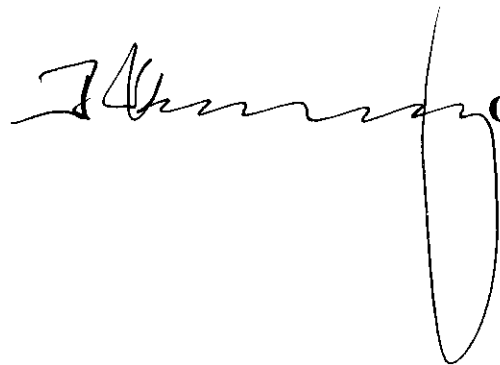
Аналогічне по суті зауваження стосується санкції частини другої статті 368⁵ КК України в редакції законопроекту, в якій передбачена можливість призначення додаткового покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до семи років.

3. Незаконне збагачення, вчинене службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище (частина третя статті 368⁵ КК України в редакції законопроекту), каратиметься довічним позбавленням волі.

Пропонований вид покарання не узгоджується із ступенем суспільної небезпеки незаконного збагачення, оскільки за злочини з більшим ступенем суспільної небезпеки, до яких належать, наприклад одержання неправомірної вигоди, такого виду покарання не передбачено.

Враховуючи викладене, Національне агентство не підтримує пропоновану законопроектом редакцію статті 368⁵ КК України.

**Голова Національного агентства
з питань запобігання корупції**

О.А. Мангул